

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_676
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Gramatické tvary a konstrukce
Autor, spoluautor:	Mgr. Markéta Macháčková
Název DUMu:	Podstatná jména
Pořadové číslo DUMu:	16
Stručná anotace:	Výukový materiál se zabývá problematikou podstatných jmen. V materiálu jsou rozebrány jednotlivé mluvnické kategorie podstatných jmen. Součástí materiálu je také závěrečný test.
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63 – 41 – M/01 Ekonomika a podnikání
Metodický pokyn:	Žáci použijí snímky s úkoly a závěrečným testem, které slouží k procvičení látky.
Výsledky vzdělávání:	Žák se orientuje se ve výstavbě textu.
Vytvořeno dne:	26. 8. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Podstatná jména

Podstatná jména

= substantiva

- označují názvy osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů
- ve větě jsou většinou podmětem nebo předmětem
- určují se u nich následující mluvnické kategorie:
pád, číslo, rod a vzor

Pád

- pomocí pádu vyjadřujeme tvarovou změnu slova
- díky pádu je jméno zapojeno do věty
- čeština má 7 pádů:
 1. pád (nominativ) kdo, co?
 2. pád (genitiv) koho, čeho?
 3. pád (dativ) komu, čemu?
 4. pád (akuzativ) koho, co?
 5. pád (vokativ) oslovení
 6. pád (lokál) (o) kom, čem?
 7. pád (instrumentál) kým, čím?

Číslo

- rozlišujeme **číslo jednotné** (označuje jednu skutečnost) a **číslo množné** (označuje více skutečností)

Zvláštnosti v mluvnickém čísle:

- a) podstatná jména hromadná** (singularia tantum) – mají pouze tvar jednotného čísla, ale označují více skutečností (např. listí)
- b) podstatná jména pomnožná** (pluralia tantum) – mají tvar množného čísla, ale označují jednu skutečnost (např. kalhoty)
- c) podstatná jména látková** – mají tvar jednotného čísla bez ohledu na množství (např. voda)

Rod

- rozlišujeme rod mužský, ženský a střední
- s mužským rodem souvisí také kategorie životnosti

Vzor

rod mužský:

pán

hrad

muž

stroj

předseda

soudce

rod ženský:

žena

růže

píseň

kost

rod střední:

město

moře

kuře

stavení

Závěrečný test

1. Vypište podstatná jména a určete pád a vzor

Názvy mnohých ulic se v poslední době změnilly.

Splnil jsem všechny otcovy příkazy.

Vydali jsme se na cestu ještě za tmy.

2. Vyhledejte podstatná jména hromadná, látková a pomnožná

Na chalupě topíme dřívím, máme stará kachlová kamna.

Můžeš mi, prosím, uvařit kávu.

Nejdou mi otevřít dveře.

Letos v zimě napadlo hodně sněhu.

Řešení závěrečného testu

1.

ulic – 2. p., růže

době – 6. p., žena

příkazy – 4. p., hrad

cestu – 4.p., žena

tmy – 2. p., žena

2.

Hromadná: dřívím, kamna, dveře

Látková: kávu, sněhu

Použitá literatura

HLAVSA, Zdeněk. Český jazyk pro střední odborné školy a studijní obory středních odborných učilišť všech typů. 2. přeprac. vyd., v SPN 1. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1996, 278 s. ISBN 80-859-3730-1

MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj! z českého jazyka: rozšířené vydání doplněné o praktickou část.* 3., dopl. vyd. Brno: Didaktis, c2007, 168 s. ISBN 978-80-7358-082-7.